

UDSYN 2025: VELKOMMEN TIL KRISERNES TID

Mens Ruslands brutale krig i Ukraine går ind i sit fjerde år, er den militære trussel fra Rusland mod Europa øget. Usikkerheden om USA's rolle i europæisk sikkerhed skaber bekymringer i Europa og risiko for øget risikovillighed i Moskva. Stormagterne konkurrerer i alle domæner, mens mindre lande fortrænges til sidelinjen. Samtidig stiger terrortruslen i Europa som følge af ustabilitet og konflikter i Mellemøsten. Velkommen til krisernes tid.

// Af militæranalytiker Jeanette Serritzlev, Forsvarsakademiet

Vi har i flere år talt om, at det sikkerhedspolitiske barometer står på uvej, og at der er mørke skyer i horisonten. Med årets udgave af UDSYN er det tydeligt, at der ikke længere er tale om en vejruddigt. De mørke skyer hænger nu lige over hovedet på os i Europa. Det er de mange uvejsfaktorer på én gang, som får de arkitektoniske plader til at skælve. Og selv om krigen (forhåbentlig) måtte udeblive, betyder det ikke, at vi slipper for kriserne. De er her. Fysisk, digitalt og kognitivt. Konstant. Man kan kalde det: Krisernes tid.

Det er en tradition, at jeg skriver om årets udgave af Forsvarets Efterretningstjenestes (FE) årlige vurdering UDSYN i RESERVEN. Nyt år, ny tekst. Men det er alligevel ikke helt 'samme procedure som sidste år'. Som i den folkekære '90-års-fødselsdagen' kan vi godt lege, at vi fortsat holder fest for alle de gode venner i NATO. Men vi ved godt, at det er noget, vi leger.

Det er en ny tid med både igangværende og potentielle kriser og stort konfliktpotentiale. En tid, hvor vi ikke nødvendigvis er i krig, men hvor vi heller ikke er i fred. Derfor vil dette års gennemgang af UDSYN fokusere på denne usikkerhed og ikke så meget på det, der står i de enkelte kapitler, selv om der er nok at dykke ned. Produktet er som altid gennearbejdet og velformidlet, og det fortjener at blive læst i sin helhed.

Mange variable på spil frem mod 2027

Da UDSYN 2025 gik i trykken, var det ikke annonceret, at USA ville sende en særlig udsending til Grønland, eller at den amerikanske præsident ville indlede 2026 med,

ganske vokalt, at gentage sine aspirationer om Grønland. Selv om USA med stor iver allerede i 2025 bombede både i Caribien, var det heller ikke til at vide, at den amerikanske administration ville bortføre det venezuelanske præsidentpar. 2026 ser dermed allerede ud til at tage værdigt over fra 2025 som et år med sikkerhedspolitiske udfordringer og kriser.

Alene at dømme efter indholdsfortegnelsen ligner UDSYN 2025 forrige års udgave. Truslerne er beskrevet i samme rækkefølge. Enkelte kapitler har fået ny overskrift, men rækkefølgen er fortsat et rammesættende kapitel, Rusland, Arktis, Kina samt Mellemøsten og Afrika med deraf afledte trusler fra terrorisme og migrationsstrømme. Omfanget af de enkelte kapitler er også rimeligvis svarende til 2024.

Rusland, Kina og Arktis er tre substantielle kapitler med mange detaljer, der fortjener nærlæsning. Ruslandskapitlet er godt rundt om hele DIME-spektret og giver en god opsummering af blandt andet den russiske økonomi, så ikke-økonomer også kan være med. I vores eget nærområde er det værd at notere sig, at Ruslands prioritering af Østersøen vil betyde, at der vil være markant flere soldater og militære kapaciteter i regionen på den anden side af krigen i Ukraine, end tilfældet var før krigen, startede i 2022.

I alt har Rusland siden begyndelsen af krigen øget antallet af soldater fra omkring en million til halvanden million. Samtidig har den russiske militærindustri siden 2024 formået at producere mere materiel og ammunition, end landet bruger på krigen

i Ukraine. Rusland er nu også i stand til at producere kort- og langtrækkende droner, krydsermissiler og ballistiske missiler i langt større antal, end før krigen i Ukraine begyndte.

Krigen i Ukraine binder imidlertid Ruslands ressourcer, og støtten fra partnere, særligt Kina, men også Nordkorea og Iran, er afgørende for Ruslands evne til at opretholde det militære pres på Ukraine.

Omvendt er Ukraine også afhængig af vestlige partnere. Usikkerheden om USA's fortsatte støtte eller salg til europæiske donorer spiller her en afgørende rolle. En afslutning på krigen i Ukraine vil dermed betyde en øget trussel fra Rusland mod vores region.

Kinakapitlet lægger tyngde i det regionale perspektiv, men med global perspektivering. I 2024 lød underoverskriften til Kinakapitlet: "Kinesisk støtte til Rusland skærper konflikten med Vesten". I 2025 lyder tilsvarende: "Kina forbereder sig på konfrontationer med Vesten". Det er en væsentlig skærpelse, og kapitlet handler om mere end Taiwan og forholdet til USA. For Danmarks vedkommende skriver FE direkte, at "Kinas omfattende indsats for at overføre viden udgør den største trussel mod dansk forskning, innovation og teknologi."

Arktiskapitlet gør komplekst stof forståeligt ved at beskrive stormagternes magt- og ressourcekamp, som ikke kun handler om militære muligheder, men også om ressourcer og sejlruter. Ikke nyt – men her bliver det præsenteret klart og tydeligt. Kapitlet konstaterer tillige, at Arktis ikke længere er præget af et lavt spændingsniveau. Nok

har Rusland og Kina forskellige nationale interesser i området, men Ruslands position over for Kina er svækket siden invasionen af Ukraine i 2022, og det påvirker også det sino-russiske parløb i det arktiske område, som er blevet tættere.

År 2027 bliver eksplicit nævnt i årets UDSYN i forbindelse med Kina og i forbindelse med Rusland. Xi Jinping har sat 2027 som frist for, hvornår Kinas militær skal være klar til at kunne indtage Taiwan. FE vurderer, at det er sandsynligt, at militæret kan nå målet.

2027 er også året, hvor Rusland vurderes i stand til at kunne indlede en lokal krig, såfremt en række forudsætninger er opfyldt. Henholdsvis at krigen i Ukraine er stoppet eller fastfrosset, at Rusland vurderer NATO som militært svækket eller politisk splittet, og endelig at Ruslands konventionelle militære styrke vokser, uden at Vesten med samme hast opbygger militære kapaciteter. Fra 2028 vurderes Rusland at kunne indlede en regional krig.

For både Rusland og Kina gælder, at der ikke er truffet beslutning om at indlede en krig. Men en krig om Taiwan vil med stor sandsynlighed flytte det amerikanske fokus, hvilket kan få betydning for det russiske regimes kalkule for yderligere aggression i Europa.

Den transatlantiske elefant i glasbutikken

Igennem alle de tre kapitler vader elefanten i glasbutikken igennem teksten: USA og usikkerhed om USA's rolle som garant for Europas sikkerhed. Det fremgår eksplicit af UDSYN og er i grunden det mest skræm-

mende, der står om USA's forhold til Europa. Som følge af det, vurderes det, vil Ruslands villighed til at intensivere sine hybride angreb mod NATO øges, og den militære trussel fra Rusland mod NATO vil stige.

Alligevel var det ikke bemærkningen om USA's rolle som garant for europæisk sikkerhed, der fik størst opmærksomhed, da UDSYN 2025 udkom. Det var bemærkningen i bl.a. hovedkonklusionen om, at *"USA bruger nu sin økonomiske og teknologiske styrke som et magtmiddel, også over for allierede og partnere."* Nogle overskrifter strakte den langt og skrev, at FE nu betegnede USA som en sikkerhedstrussel. Det står der ikke, men det kan læses ind i vurderingen.

Sætningen om USA's brug af magtmidler er så klar, at alle forstår den. Den er samtidig tilpas ufarlig, at alle kan tale "ned fra den", sådan som vi så chefen for FE Thomas Ahrenkiel gøre ved i presseudtalelser at sige, at udlægningen i medierne var blevet strammet i forhold til teksten. Det kunne han med god ret sige – samtidig med at vi nok godt kan lægge til grund, at sætningen ikke ville have været med, hvis ikke det netop var for at sende et klart signal.

Det er som sådan ikke det, der står, der er skelsættende. Det kan vi jo alle se, når vi åbner avisen eller tv. Det, der er interessant, er, at det står i FE's offentlige vurdering. Det er udtryk for et strategisk valg. Det betyder – i min læsning – at der vurderes at være et efterretningsmæssigt ønske om at signalere dette til bredere offentlighed samt give faglig rygdækning til diverse aktører til at sige det, samtidig med at dette er støttet fra politisk niveau. Ellers havde det ikke stået der.

Tillægsvurderinger som ny normal

Det er ikke det eneste, der er anderledes i årets UDSYN. Siden UDSYN 2024 har FE også udgivet to væsentlige trusselsvurderinger, hhv. i februar 2025 med overskriften 'En opdatering af truslen fra Rusland mod Rigsfællesskabet og i oktober 2025 om den russiske hybride trussel efter det, vi nu kalder 'luftobservationer' over blandt andet Københavns Lufthavn. De to vurderinger er ikke standarder eller planlagte – i modsætning til vurderingerne for fremmed påvirkning under afvikling af valg. De ændrer ikke ved de vurderinger, der står i UDSYN – men de supplerer dem. Tillad mig at gøre noget risikabelt, nemlig at gætte på fremtiden: At vi også her i 2026 kommer til at se FE lave offentlige vurderinger uden for rækken af fastlagte publikationer.

Tillægsvurderingerne ændrer ikke ved betydningen af UDSYN. Det er fortsat basisdokumentet, og vurderingerne bør tolkes i den ramme. I klart sprog: Hvis ikke du har læst UDSYN, forstår du heller ikke trusselsvurderingen fra februar og oktober 2025. Du kan læse ordene – men du mangler konteksten. Det kommer også til at gælde i 2026.

Fortæller ordfrekvensen os noget?

Årets frekvensanalyse viser ikke noget klart billede i form af store udsving. Mange af nøgleordene har en lavere fremkomst eller tæt på samme som i 2024. Det gælder dog ikke for nøgleordene 'Kongeriget' og 'USA'. Uden at pudse analytikerbrillerne alt for meget vil jeg mene, at 'Kongeriget' får øget opmærksomhed i en tid, hvor en strategisk partner truer med at splitte det ad.

Stormagter prioriterer i stigende grad egne interesser og bruger magt til at nå deres mål. Rusland fortsætter invasionen af Ukraine og fører hybridkrig mod NATO og Vesten. Kina bruger sin økonomiske og i stigende grad militære magt til at lægge pres på andre stater og understøtter Ruslands krig i Ukraine. Kina og Rusland er kernen i en gruppe af lande, der søger at mindske Vestens og særligt USA's indflydelse i verden. USA bruger nu sin økonomiske og teknologiske styrke som et magtmiddel, også overfor allierede og partnere. Der er usikkerhed om, hvordan forholdet mellem Kina og USA vil udvikle sig i de kommende år, men de vil forblive strategiske konkurrenter på langt sigt."

ORDFREKVENNS/ÅR	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Arktis/-ke	50	65	57	135	144	165	91	105	115	116	119
Rigsfællesskab	0	4	0	0	0	1	14	0	0	0	0
Kongeriget	1	2	0	1	3	13	0	11	6	6	23
Grønland	9	15	9	12	20	29	16	16	24	10	17
Danmark	35	41	45	51	51	62	89	84	95	75	56
Rusland	207	265	271	342	339	435	343	501	495	446	400
russisk/-e	45	49	49	73	15	42	31	62	73	44	77
Kina	80	79	89	155	174	257	245	272	329	350	301
kinesisk/-e	31	24	33	35	51	48	51	41	41	60	42
Mellemøsten	17	19	19	28	10	53	20	41	29	28	14
Afrika	66	56	45	31	20	64	26	60	40	31	25
Cyber	49	66	108	80	89	110	114	105	73	58	40
Påvirkning	1	5	18	26	20	12	15	33	25	18	18
Terror	84	102	81	76	11	83	53	75	79	75	56
Hybrid	1	7	5	2	0	0	0	11	34	29	31
Kerne- eller atomvåben							5	16	31	30	3
USA										92	130
amerikansk/-e										13	15

Årets optælling af nøgleord ser således ud:

Som altid skal det selvfølgelig understreges, at ordoptællingen ikke er en sandhed, men at den kan give en indikation af ændringer i opmærksomhed eller prioritet – på samme vis som rækkefølgen af kapitler og omfanget af dem.

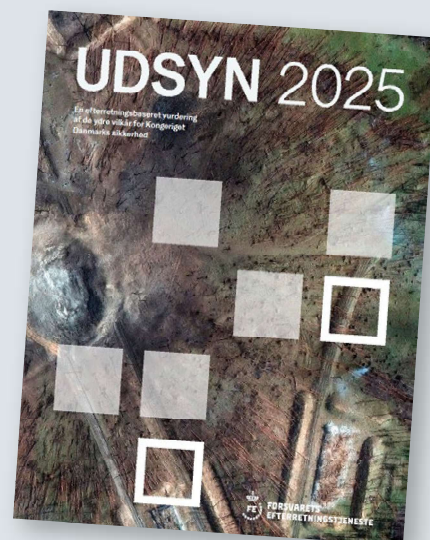
Man kan pege på, at med et så fragmenteret trusselsbillede, mangfoldighed af aktører og usikkerhed i alliancer og partnerskaber må der nødvendigvis blive malet med en bredere pensel. Eksempelvis fremgår det også, at terrortruslen mod Europa er steget, mens fremkomsten af selve ordet er faldet. Der er kun én samlet sum af opmærksomhed, som skal fordeles på mange punkter. Tilmed betyder den indbyggede kompleksitet i de indbyrdes afhængigheder og påvirkninger, at udsving det ene sted meget hurtigt på kan påvirke et andet.

UDSYN som en del af dit hjemmeberedskab

Ligesom vi har lært, at vand, dåsemad og batterier hører til i et fornuftigt fysisk hjem-

UDSYN er FE's årlige bidrag til det offentlige videngrundlag og offentlige debat om Danmarks sikkerhedspolitik. Publikationen er derfor skrevet til såvel interesserede borgere som politikere, journalister og forskere. Der findes ikke et tilsvarende dansk produkt, der giver dig et efterretningsbaseret grundlag for at tolke det sikkerhedspolitiske billede og forstå den situation, Danmark og Danmarks forsvar skal agere i. FE udgiver UDSYN på både dansk og engelsk, så den er selvfølgelig for længst blevet nærstuderet af såvel modstandere som allierede. Det bør du også gøre.

UDSYN kan hentes på FE's hjemmeside www.fe-ddis.dk.

meberedskab, hører UDSYN til i dit mentale ditto. Som et baggrundstæppe, der hjælper til at tolke verdens begivenheder og betydningen for Danmark og kongeriget. For i en usikker tid er ét sikkert: Kriser kommer der

flere af, og de forsvinder ikke, fordi vi kigger væk. Uvejr i horisonten er blevet til lyn og torden over hovederne på os – i Danmark, i kongeriget og i Europa.

USANDSYNLIGT
<10%

MINDRE SANDSYNLIGT
10-40%

MULIGT
40-60%

SANDSYNLIGT
60-90%

MEGET SANDSYNLIGT
>90%

SÅDAN LÆSER DU FE'S SANDSYNLIGHEDSGRADER

FE bruger fastlagte udtryk for graden af sikkerhed i form af fem sandsynlighedsgrader. En sandsynlighedsgrad er udtryk for et skøn, ikke en beregnet statistisk sandsynlighed. Skønnet afhænger af, hvor godt et efterretningsmæssigt grundlag der er, og hvor komplekst emnet er.